

Допустимість електронних доказів у провадженнях про торгівлю людьми критично залежить від дотримання органом досудового розслідування як формальної процедури, що вимагає обов'язкового отримання ухвали суду на обшук, так і технічних стандартів криміналістичного протоколювання, зокрема обов'язкового застосування хеш-сум для підтвердження цілісності інформації. Порушення цих вимог, особливо у сфері фіксації хеш-сум, становить основу для ефективної стратегії захисту, спрямованої на визнання електронних доказів недостовірними і, як наслідок, непридатними для використання в суді.

1. Достатній Р. Тонкощі обшуку: судова практика та рекомендації. *Вища школа адвокатури НААУ. HIGHTR SCHOOL OF ADVOCACY*. URL : <https://www.hsa.org.ua/lectors/dostatniirodion/articles/tonkoshi-obsuku-sudova-praktika-ta-rekomendaciyi> (дата звернення: 14.02.2026).
2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 14.02.2006).
3. Кримінальний кодекс України. Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 12.02.2026).
4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 12.02.2026).
5. Макарова О. П. Забезпечення процесуальних прав учасників кримінального провадження на етапі досудового розслідування: теоретико-правовий і криміналістичні аспекти. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2025. № 2(35). Частина 1 С. 254-262. DOI: <https://doi.org/10.32631/vsa.2025.2.19>.
6. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам. Закон України від 15.03.2022 № 2137-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-20#Text> (дата звернення 12.02.2026).

Вікторія РОГАЛЬСЬКА
професор кафедри
кримінального процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук, доцент

Крістофер ЕЛЛОТТ
радник з кримінальних розслідувань
у сфері організованої злочинності
КМЄС в Україні

Наталія МОНІЧ
спеціаліст з питань реформи
прокуратури КМЄС в Україні

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ІНТЕРВ'Ю В ПРАКТИЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС СЛІДЧИХ: ДОСВІД ІРЛАНДІЇ ТА УКРАЇНИ

Одним із найефективніших інструментів у сучасній кримінальній юстиції, що дозволяє отримувати достовірні свідчення, знижувати ризик тиску на опитуваних осіб і мінімізувати можливість судових помилок, є нова методика проведення допиту – процесуальне інтерв'ю (далі – ПІ). У світі існують різні моделі ПІ, які пройшли тривалий

шлях розвитку: від розроблення однієї уніфікованої, яка може застосовуватися до всіх учасників провадження, до диференційованих моделей допиту окремих суб'єктів кримінального провадження або ж в окремих ситуаціях. Найвні моделі можна класифікувати на класичні (як-от PEACE і KREATIVE), гібридні (REID і PHASE) і спеціалізовані (NICHD і WISCI). Ці моделі відрізняються залежно від того, який підхід до проведення опитування в межах кримінального розслідування є домінуючим: обвинувальний (accusatorial) – властивий для допиту або підхід, який передбачає застосування методів опитування, спрямованих на збір інформації (information-gathering methods) – більш властивий для ПІ. Аналіз різних моделей ПІ дозволяє виділити властиві їм загальні елементи, до яких належать: підготовка і планування; встановлення психологічного контакту; роз'яснення прав і порядку проведення інтерв'ю; отримання інформації; завершення і оцінка отриманої інформації та якості самого інтерв'ю. Сукупність цих елементів можна розглядати як узагальнену модель ПІ, основу якої складає британська модель PEACE, що є аббревіатурою її п'яти обов'язкових етапів: Preparation and Planning; Engage and Explain; Account, Clarification; Challenge; Closure; Evaluation. Саме модель PEACE стала найбільш успішною та підходить для будь-якого типу допитуваного – потерпілого, свідка, підозрюваного. Ця модель була розроблена на початку 90-х років спільними зусиллями правоохоронних органів та психологів в Англії та Уельсі, щоб зупинити поширення неправдивих зізнань, що виникли внаслідок обвинувального стилю інтерв'ювання, та зробити інтерв'ю менш конфронтаційними та більш прозорими. Згодом вона отримала широке визнання та була прийнята багатьма правоохоронними органами, а також приватним та державним секторами в усьому світі для проведення процесуальних інтерв'ю. Ця модель впроваджена в законодавстві Великої Британії, Австралії, Канади, Нової Зеландії та окремих європейських країн, зокрема і Ірландії [1; 2].

В Україні у проведенні допитів за методикою ПІ також використовують її узагальнену модель, яка має 6 складових: планування і підготовка; встановлення психологічного контакту; роз'яснення прав та порядку проведення інтерв'ю, отримання інформації, завершення та оцінка. З 2017 р. за ініціативи українських правозахисників і за підтримки міжнародних партнерів розпочалися перші навчання з ПІ для детективів і слідчих. Після початку повномасштабної війни актуальність впровадження ПІ в діяльність органів досудового розслідування лише зросла, зокрема через внесення змін до ст. 95 і ст. 615 КПК України [3]. Саме внаслідок цього і зріс попит на отримання практичних знань у слідчих, детективів і прокурорів. З 2022 р. було закладено фундамент системної підготовки фахівців. Першим кроком у 2022 стало дизайнування і реалізація двох пілотів програми «Процесуальне інтерв'ю. Basic», розробленої для прокурорів, слідчих і детективів. Паралельно команда практиків і науковців розробляла національні «Стандарти процесуального інтерв'ю» [4], презентація [5] яких у 2023 р. стала важливою віхою розвитку методики в Україні. Наразі реалізовано 15 національних розвиткових програм «Процесуальне інтерв'ю. Basic», а також 1 програму «Процесуальне інтерв'ю. Вразливість». Загалом підготовлено більш як 400 фахівців, серед яких прокурори, слідчі НПУ, співробітники СБУ, слідчі ДБР, детективи НАБУ і викладачі ЗВО.

Окремий напрям – співпраця з університетами. У 2025 р. відбувся пілотний курс «Процесуальне інтерв'ю» для студентів УКУ та КМА [6]. У 2025–2026 навчальному році дисципліну «Процесуальне інтерв'ю» вже впроваджено до програм підготовки здобувачів вищої освіти НЮУ імені Ярослава Мудрого, УМСФ та ДНУ імені Олесея Гончара як окремих курсів, а також у програми підготовки курсантів закладів системи МВС України у межах дисципліни «Тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій». Для цього 17–18 травня 2025 р. на базі ДДУВС було проведено тренінг для тренерів, у якому взяли участь 22 представники кафедр кримінального процесу та криміналістики з усіх ЗВО системи МВС України (НАВС, ХНУВС, ДДУВС, ЛьвДУВС, ОДУВС, ДонДУВС), Національної академії СБУ, НЮУ імені Ярослава Мудрого, а 20–22 червня 2025 р. – пілотну апробацію зазначеного курсу для 26 курсантів і студентів із зазначених ЗВО. Матеріали розробки цих програм та курсів було використано зокрема і під час підготовки проєкту типового навчально-тематичного плану підвищення кваліфікації фахівців для проведення допиту/опитування дитини за методикою проведення процесуального інтерв'ю.

Що стосується Ірландії, то там починаючи з 2007 р. усі допити з підозрюваними особами відбуваються за методикою ПІ (GSIM), що базується на моделі PEACE. Основна відмінність ірландської моделі полягає в існуванні додаткового етапу після отримання інформації, під час якого здійснюється оцінка, підтвердження або поставлення під сумнів отриманих свідчень. Допити з усіма важливими для розслідування свідками та потерпілими, що готові надавати свідчення, відбуваються теж за цією методикою, але вже із застосуванням

когнітивних технік. Так, допити з повнолітніми свідками та потерпілими проводяться за методикою поглибленого когнітивного інтерв'ю (ЕСІ) випускниками коледжу після завершення третього рівня навчання. Допити з неповнолітніми та вразливими свідками і потерпілими проводяться за методикою спеціалізованого інтерв'ю (SІ). Проводять допити за методикою ПІ поліцейські, які пройшли відповідне навчання, котре поділене на 4 рівні. Перший рівень здобувають усі поліцейські в межах 11-тижневого загального навчання. На сьогодні в Ірландії приблизно 14 000 поліцейських, і усі вони вміють на базовому рівні проводити ПІ. В межах підвищення кваліфікації вже діючі поліцейські можуть отримати 2, 3 та 4 рівень. Другий рівень в Ірландії мають наразі приблизно 6000 поліцейських, які розслідують нетяжкі злочини і завершили навчання у вигляді дводенного воркшопу. Третій рівень в Ірландії на сьогодні мають 370 діючих поліцейських, які розслідують тяжкі злочини і пройшли спеціалізоване навчання протягом 15 днів (5 днів їх навчали, як проводити когнітивне процесуальне інтерв'ю зі свідками й потерпілими, та 10 днів – як проводити процесуальне інтерв'ю з підозрюваними). Четвертий рівень в Ірландії на сьогодні мають лише 74 поліцейські. Це професійні радники та оцінювачі проведення ПІ, курс навчання яких тривав тиждень. Навчатися проведення спеціалізованого інтерв'ю можуть випускники другого рівня, але це окремий самостійний курс, який триває протягом 5 тижнів, з них 3 тижні теорії та 2 тижні практики. Підготовка також відбувається на базі поліцейського коледжу в спеціалізованих приміщеннях у групах по 12 осіб. На сьогодні в Ірландії випускниками цього курсу стали приблизно 100 поліцейських. Під час таких допитів слідчі керуються національним й міжнародним законодавством, зокрема Принципами проведення ефективного розслідування та збору інформації (Принципи Мендеса) [7] та Good Practice Guidelines¹.

Проаналізовані програми навчання поліцейських в Ірландії дуже схожі з програмами від JustGroup «Процесуальне інтерв'ю. Basic» та «Процесуальне інтерв'ю. Вразливість», оскільки в основу і ірландської, і української моделей ПІ покладено модель PEACE, проте, звісно, вони мають свої відмінності, що пов'язані насамперед з відмінностями регламентації в національному законодавстві порядку проведення допитів. Пропонуємо впровадити ірландський досвід навчання ПІ в національну систему освіти поліцейських шляхом розроблення та впровадження окремої вибіркової навчальної дисципліни «Процесуальне інтерв'ю» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти у галузі знань Д «Бізнес, адміністрування та право», спеціальності Д8 «Право», професійної кваліфікації «слідчий (поліція)» (1 рівень) та в систему підвищення кваліфікації працівників НПУ, уповноважених на розслідування кримінальних проступків, та працівників слідчих підрозділів НПУ (2–4 рівень), зокрема тих, що уповноважені на розслідування кримінальних правопорушень за участю дітей (спеціалізований рівень), шляхом адаптації наявних національних розвиткових програм та курсів з урахуванням ірландського досвіду.

1. Белоусов Ю., Броневицька О., Деркач С. та ін. Розкажи мені, що сталося, або зізнайся. Дослідження про процесуальне інтерв'ю. Аналіз міжнародного досвіду. Опис узагальненої моделі. Аналіз національної системи підготовки та практики. Київ : Процесуальне інтерв'ю в Україні, 2020. 232 с. URL: <https://justtalk.com.ua/post/rozkazhi-meni-abo-ziznajsya-doslidzhennya-pro-protseualne-intervyu>.

2. Луцик В. В., Гавгун С. Р. Сучасні моделі процесуального інтерв'ю. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 1. С. 316–323.

3. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану : Закон України] від 14.04.2022. URL : <https://share.google/CS0sWbRPFyISKa4r>.

4. Белоусов Ю., Орлеан А., Філоненко Т. та ін. Стандарти процесуального інтерв'ю. Дніпро : Середняк Т. К., 2022. 182 с. URL : <https://justtalk.com.ua/post/standarti-protseualnogo-intervyu>.

5. Процесуальне інтерв'ю як невід'ємний стандарт розслідування. JustTalk Special Event. *JustTalk*. URL : <https://justtalk.com.ua/post/protseualne-intervyu-yak-nevidemnij-standart-rozsliduvannya--justtalk-special-event>.

6. 50 студентів-правників завершили 3-місячний курс «Процесуальне інтерв'ю» з тренерами-практиками. *JustGroup*. URL : <https://justgroup.com.ua/procseualne-intervyu/50-studentiv-pravnykiv-zavershyly-3-misyachnyj-kurs-procseualne-intervyu-z-treneramy-praktykamy/>.

7. Принципи проведення ефективного розслідування та збору інформації (неофіційний переклад). *JustTalk*. URL : <https://justtalk.com.ua/post/printsiipi-provedennya-efektivnogo-rozsliduvannya-ta-zboru-informatsii-neofitsijnij-pereklad>.

¹ Інформація подана за результатами участі в тренінгах від ЕУАМ та Національної поліції Ірландії щодо проведення розширеного когнітивного інтерв'ю зі свідками та потерпілими (09–13.02.2026) а також спеціалізованого інтерв'ю з неповнолітніми та вразливими потерпілими та свідками (16–20.02.2026) на базі поліцейського коледжу Ірландії (Темплмор).